

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปฏิกริยาจริยธรรมของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่น และศึกษาอิทธิพลของตัวแปรสถานภาพ เพศ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว ภูมิภาค และสภาพความเป็นเมืองที่มีต่อปฏิกริยาจริยธรรม

สมมติฐานการวิจัย

บุคคลที่มีความแตกต่างกันในด้านสถานภาพ เพศ ศาสนา อาชีพหลักของครอบครัว ภูมิภาค และสภาพความเป็นเมือง มีปฏิกริยาจริยธรรมทั้งทางบวกและทางลบต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2524 ครูที่สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และผู้ปกครองของนักเรียนที่กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,888 คน จากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างอันได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุ ภูมิภาค เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลักของครอบครัว รายได้ทั้งหมดของครอบครัว

2. มาตรการปฏิบัติการวิจัยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่น ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ และคณะผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวการสร้างจากมาตรจำแนกความหมายของออสกุกและคณะ และมาตรจำแนกพฤติกรรมของทรีแอนด์ซิส

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ทดสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ความตรง (Validity) และความเทียบเคียงกัน (Equivalence) ของมาตรวัด โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 จำนวน 36 คน

1.2 ติดต่อขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากโรงเรียนที่ได้คัดเลือกไว้

2. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามพร้อมกันในห้องเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างครู ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการแจกมาตรวัดแก่ครูอาจารย์ภายในโรงเรียน

2.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง ในกรณีที่ทางโรงเรียนสามารถนัดมาประชุมที่โรงเรียนได้ ผู้วิจัยจะให้ผู้ปกครองที่มาทำมาตรวัดพร้อมกัน ถ้าทางโรงเรียนไม่สามารถนัดผู้ปกครองมาได้ ผู้วิจัยจะฝากมาตรวัดกับนักเรียนที่เคยทำให้นำไปชี้แจงให้ผู้ปกครองทำที่บ้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) คำนวณและวิเคราะห์ค่าดังต่อไปนี้

1. มีชนิดและชนิดและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปฏิบัติการวิจัยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นเป็นรายพฤติกรรม และจำแนกตามตัวแปรอิสระทั้งหมด 6 ตัวแปร

2. วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

3. ในกรณีที่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

ผลการวิจัย

1. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง จะมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกแน่ ๆ และจะไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบแน่ ๆ ต่อพฤติกรรม การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และการบำเพ็ญประโยชน์
2. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง อาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและอาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การคำนึงถึงความอาวุโส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การให้อภัย การรักษาชื่อเสียงของหมู่คณะ การแสดงความกตัญญูต่อเวที และการเกรงใจ
3. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและอาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การรักษาสัญญา การเห็นแก่พวกพ้อง และการอวดตน
4. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ตัดสินใจไม่ได้ว่าจะมีหรือไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและทางลบต่อพฤติกรรม การรักษาน้ำใจ การปฏิบัติต่อผู้ผู้ชายดีกว่าผู้หญิง และการประจบ
5. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง อาจจะไม่มมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและตัดสินใจไม่ได้ว่าจะมีหรือไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การปฏิบัติต่อลูกคนโตดีกว่าลูกคนรองลงมา การปฏิบัติต่อคนที่ร่ำรวยดีกว่าคนที่ไม่ร่ำรวย การผิดจริยธรรมทางเพศของชาย และการพูดปด
6. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง อาจจะไม่มมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกและอาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การไม่รักษาระเบียบวินัย การใช้กโสบาย การผิดจริยธรรมทางเพศของหญิง และการอิจฉาริชยา
7. นักเรียน ครู และผู้ปกครอง จะไม่มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกแน่ ๆ และอาจจะมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรม การเบียดเบียนผู้อื่น และการให้ร้ายป้ายสีผู้อื่น
8. ตัวแปรอิสระทั้ง 6 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นในระดับมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) เรียงตามลำดับคือ ภูมิภาค สถานภาพ เพศ อาชีพหลักของครอบครัว สภาพความเป็นเมือง และศาสนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้
  - 8.1 ผู้ที่อยู่ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 23 พฤติกรรม โดยผู้ที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียง-

เหนือ มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาน้อยกว่าและมีปฏิริยา-
จริยธรรมทางลบมากกว่ากลุ่มอื่น แต่มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง
ปรารถนามากกว่าและมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และผู้ที่อยู่ในภาคใต้มีปฏิริยา
จริยธรรมทางลบต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงปรารถนามากกว่ากลุ่มอื่น

8.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 5 ครู และผู้ปกครอง มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 20 พฤติกรรม โดยนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาน้อยกว่าและ
มีปฏิริยาจริยธรรมทางลบมากกว่ากลุ่มอื่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีปฏิริยาจริยธรรมทาง
บวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนามากกว่ากลุ่มอื่น และครูมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบต่อ
พฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงปรารถนามากกว่ากลุ่มอื่น

8.3 เพศชายและเพศหญิง มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่น
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 12 พฤติกรรม โดยเพศ
ชายมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาน้อยกว่าและมีปฏิริยาจริยธรรม
ทางลบมากกว่าเพศหญิง และเพศชายมีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึง
ปรารถนามากกว่าและมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบน้อยกว่าเพศหญิง

8.4 ผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัวรับราชการ ใช้แรงงาน ประกอบธุรกิจการค้า
และเป็นลูกจ้างเอกชน มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 12 พฤติกรรม โดยผู้ที่มีอาชีพหลักของครอบครัว
รับราชการ มีปฏิริยาจริยธรรมทางบวกมากกว่าและมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบน้อยกว่ากลุ่มอื่น

8.5 ผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเขตใน กรุงเทพมหานครเขตนอก อำเภอมือง
และอำเภอนนทบุรี มีปฏิริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ ($p < .05$ หรือน้อยกว่า) จำนวน 8 พฤติกรรม โดยผู้ที่อยู่ในอำเภอนนทบุรีมีปฏิริยา
จริยธรรมทางบวกต่อพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาน้อยกว่าและมีปฏิริยาจริยธรรมทางลบมาก
กว่ากลุ่มอื่น

8.6 ผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม มีปฏิริยาจริยธรรม
ต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ในพฤติกรรมการ
ผิดจริยธรรมทางเพศของหญิงเพียงพฤติกรรมเดียว โดยผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามมีปฏิริยาจริยธรรม
ทางลบมากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์

9. ความแตกต่างของปฏิกริยาจริยธรรมต่อพฤติกรรมทางสังคมของผู้อื่นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง ซึ่งจำแนกตามตัวแปรอิสระพบว่าเป็นความแตกต่างในระดับปริมาณเท่านั้น แต่ทิศทางของปฏิกริยาจริยธรรมเป็นไปในแนวเดียวกันคือมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาและไม่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่พึงปรารถนา

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ไม่น้อยถ้าผู้เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมในสังคมไทยจะได้นำผลไปพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของสังคมไทย
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น กลุ่มเยาวชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เยาวชนในสถานสงเคราะห์ ยุวอาชญากร เด็กที่มีปัญหาในโรงเรียน นิสิตนักศึกษา หรือกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิดและปฏิกริยาจริยธรรมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ควรได้ศึกษากับตัวแปรศาสนาอีกครั้งหนึ่งโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนใกล้เคียงกัน
4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น
5. ควรมีการศึกษาว่าตัวแปรอิสระต่าง ๆ มีปฏิสัมพันธ์กันหรือไม่ในลักษณะของการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางหรือสามทาง (Two-Way or Three-Way Anova) เพื่อช่วยให้เข้าใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปฏิกริยาจริยธรรมได้ดียิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย